

Posázavský pacifik omládl

Měsíce výluk na trati z Prahy do Čerčan končí. Rekonstrukce včetně výměny kolejí vyšla na tři čtvrtě miliardy korun.

BYZNYS

str. 5

Balkán klopýtá do unie

Balkánské země vesměs stojí o připojení k EU. Prání ale hatí slabá vůle k reformám a nevyřešené spory se sousedy.

TÉMA

str. 8

CZK/EUR • 27,035 / -0,010 Kč **CZK/USD** • 23,916 / +0,030 Kč **PX** • 913,71 / -0,13 % **EUROSTOXX 50** • 3130,43 / +0,29 % **ZLATO** • 1249,68 \$ / +0,59 %

KOMENTÁŘ: JOBS UMĚL PRAŠTIT PĚSTÍ DO STOLU / str. 14

Krátce

Pražský kancelářský trh ožívuje díky IT firmám

Zlaté časy kancelářského trhu v Praze čím dál více závisí na IT společnostech a centrech sdílených služeb. Loni se programátoři na poptávce podíleli téměř třetinou. **str. 4**

Podíl v EP Infrastructure má získat jeden investor

Energetický a průmyslový holding neprodá menšinový podíl v EP Infrastructure na burze, jak plánoval. Bude pokračovat v jednání o prodeji do rukou jednoho investora. **str. 5**

Favorité se přiblížili prezidentské nominaci

Pět prezidentských kandidátů se utkalo v pěti státech USA, vítězové byli jen dva – Donald Trump a Hillary Clintonová. **str. 10**

přečtěte si:

SPECIÁL
Energetika

twitter.com/e15news

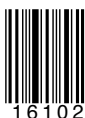
PETR KOUBSKÝ: Myslím, že nejlíp by politickou poptávku naplnil někdo tak na půl cesty mezi Henleinem a Heinleinem.

Hledá se dělník. Zn.: Nestíháme

Řada českých průmyslových podniků neplní včas dodávky zboží, za což jim hrozí tučné penále až statisíců eur. Domácí firmy nestíhají reagovat zejména na rostoucí poptávku ze zahraničí. Podle podnikatelů **je za tím zoufalý nedostatek pracovníků napříč všemi obory** od nejvíce nedostatkových dělníků až po nejvyšší manažery. **BYZNYS** / str. 4

Foto: profimedia.cz

9 771803 454307 16102

Zápisník
Jana Šindeláře

ČD platí, ČSSD ne

České dráhy poslaly Škodě Transportation 753 milionů jako doplatek částky, kterou plzeňskému výrobcu přiřkl rozhodčí soud. Dráhy se přitom cítí ukřivděné a rozsudek považují za nespravedlivý. Zachovaly se však správně. V okamžiku, kdy firma uvažuje o vydání dalších dluhopisů a její rating je pod drobnohledem, si prostě nemůže dovolit dluhy po lhůtě splatnosti. Soudit se u běžného soudu či hledat dohodu lze dodatečně.

Souběžně se odehrává podobný, jen trochu jinak pojatý případ. ČSSD musí podle pravomocného rozsudku zaplatit svému někdejšímu advokátovi 338 milionů korun. Platit ale nechce a místo toho vymýšlí kličky. Jediný rating strany se totiž jmenuje voličská přízeň. Je špatné, když partaj, která dala zemi premiéra, nerespektuje výrok nezávislého soudu. Horší bude, až se ukáže, že to nevádí voličům. Reklamní strategové ČSSD už jistě přemýšlejí, jak spor naservírovat jako souboj nevinné oběti s vydrďuchem.

EU po letech diskuzí odklepla v reakci na nedávný teror zavedení registru leteckých pasažérů. Je bohužel příznačné, že úřady vždy po podobných událostech požadují další a další nabourávání soukromí a buzeraci občanů, aniž by zcela využily nástrojů, které již mají k dispozici. Všechny nedávné teroristické policie znala už před útoky jako nebezpečná individua. Neudělala nic. Hlavně když bude mít nový registr.

Protagonisté dne

Martin NEJEDLÝ

EXJEDNATEL LUKOIL AVIATION CZECH

Firma, v níž působil, musí zaplatit státu pokutu 27,7 milionu korun. Prezident zváží, zda si Nejedlého ponechá mezi svými poradci.

str. 3

Tim COOK

ŠÉF APPLU

Čtvrtletní tržby podniku klesly poprvé za třináct let. Současně se vůbec poprvé snížil prodej chytrých telefonů iPhone.

str. 6

OSAMU MASUKO

GENERÁLNÍ ŘEDITEL MITSUBISHI

Rozhodl se rezignovat poté, co automobilka přiznala, že u některých modelů manipulovala s testy spotřeby paliva.

str. 7

Foto: Eif Michael Tomáš

NESHODA. „Měli jsme představu, že nám věřitelé a nyní vlastníci prodají akcie OKD za korunu a budeme se bavit o tom, kolik stojí pohledávky,“ uvedl ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek, který o OKD informoval vládu a prezidenta. Hlavní věřitelé firmy sdružení ve skupině AHG ale vidí situaci jinak.

Stát hraje o vliv na konkurz OKD

■ Vláda nehodlá kupovat akcie OKD. Podle premiéra je ale připravena na všechny varianty.

Jan Stuchlík

Stávající věřitelé černouhelné společnosti OKD nemohou počítat s tím, že by je chtěl stát vyplatit. Zopakoval to před jednáním vlády ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek. „Měli jsme představu, že nám věřitelé a nyní vlastníci prodají akcie OKD za korunu a budeme se bavit o tom, kolik stojí pohledávky,“ dodal Mládek, který o OKD informoval vládu a prezidenta Miloše Zemana. Místo toho hlavní věřitelé sdružení ve skupině AHG, kteří ovládají mateřskou firmu NWR, nabídli státu odkup akcií za 150 milionů eur výměnou za odepsání dluhu ve výši 420 milionů eur.

Pokračuje tak slovní přestřelka mezi vládou a zástupci AHG, kteří ministry tento týden obvinili, že se skutečným jednáním o řešení v OKD vyhýbají. Věřitelé tvrdí, že pokud se stát s AHG nedohodne do konce dubna, bude

muset vedení OKD podat návrh na insolvenční řízení. Firmě podle odhadů analytiků klesne do konce druhého čtvrtletí hotovost pod čtyřicet milionů eur, což automaticky spustí zesplatnění úvěru za 35 milionů eur a následně i půjčky ve výši zhruba padesáti

navíc vystupuje u některých půjček NWR jako spoludlužník, u jiných jako ručitel.

V případě konkurzu bude muset insolvenční správce ve spolupráci s věřiteli majetek firmy zpeněžit s nejlepším dosažitelným výnosem. Tento proces by mohl stát ovlivňovat, pokud by vlastnil část dluhů nebo pokud by platila novela insolvenčního zákona, jež má dát ministerstvu financí právo navrhnout a odvolávat insolvenčního správce.

Součástí řešení může být i prodej životaschopných dolů, které by se tím zbavily dluhové zátěže. Podnikatelé Petr Paukner, Petr Otava a Martin Ulčák už dříve oznámili, že by o takovou transakci měli zájem. O koupi firmy se zajímal také miliardář Pavol Krúpa.

„Vláda je připravena na všechny varianty,“ uvedl po jednání vlády premiér Bohuslav Sobotka. Před schválením je nařízení vlády, které propuštěným horníkům zajistí mimořádnou dávku osm tisíc korun měsíčně a pracovníkům na povrchu sedm tisíc korun měsíčně. Podle odpracované doby je budou pobírat po dobu tří až dvanácti měsíců.

Před schválením je nařízení vlády, jež propuštěným horníkům zajistí mimořádnou dávku

8000

korun měsíčně.

milionů eur. Na jejich uhrazení firma nebude mít.

Zástupci vlády hrozbu insolvenční označili za vydírání. „Je neuvěřitelné, že OKD platí mateřské NWR úrok 11,5 procenta z půjčky 65 milionů eur,“ uvedl ministr financí Andrej Babiš. Hlavním věřitelem OKD je mateřská společnost NWR. OKD

Češi třídí použité obaly velmi efektivně

■ V evropském srovnání platí firmy v Česku nízké poplatky za recyklaci a zpětně se daří využívat velké množství obalů.

Adéla Čabanová

Závazku Evropské unie maximálně využívat použité obaly jako druhotné suroviny dosahují některé země systémem s jedním provozovatelem, jiné v konkurenčním prostředí. Český systém, kde funguje jediný autorizovaný provozovatel třídících kontejnerů, je efektivní i ve srovnání s evropskou špičkou. Tento závěr přednesli po půl roce zkoumání analytici Centra ekonomických a tržních analýz. „Podle zahraničních zkušeností zavedení konku-

rence nepřináší statisticky nižší náklady ani vyšší míru recyklace. Naproti tomu je prováděno nižší mírou transparentnosti,“ uvedl hlavní autor analýzy Jonáš Rais.

Bývalý ministr životního prostředí Miloš Kužvart mluví v této souvislosti o českém zázraku. „Často se dozvídáme, jak se náš národ chová neekologicky. Tady je naopak vidět, že se do tohoto systému český člověk zapojil, aniž by z toho měl přímý prospěch,“ uvedl. „Daří se nakládat s odpady na úrovni 21. století,“ dodal.

Na jednoho obyvatele v Česku připadá zhruba 96 kilogramů obalových odpadů ročně. Každý, kdo v Česku dováží nebo prodává obaly a balené výrobky, má ze zákona povinnost zajistit zpětný odběr a využití odpadů z obalů. Prostřednictvím svých barevných kontejnerů

v obcích to zajišťuje společnost EKO-KOM. Do systému je zapojeno přes dvacet tisíc firem, které v roce 2014 uvedly na trh 922 tisíc tun obalů na jedno použití. Z toho se podařilo znovu využít 690 tisíc tun, tedy tři čtvrtiny.

Některé obce motivují k třídění tím, že občanům zapojeným do systému snižují poplatek za komunální odpad. Ekologové přitom volají po podpoře dalšího třídění směsného odpadu z černých popelnic na třídících linkách.

Náklady výrobců na recyklaci svých obalů (v eurech na obyvatele)

Velká Británie	1,0
Česko	7,3
Nizozemsko	7,5
Belgie	8,8
Francie	10,0
Německo	11,9
Rakousko	20,5

Pramen CETA, Eurostat

Výrobci obalů na jedno použití uvedli v roce 2014 na trh

922

tisíc tun obalů. Tři čtvrtiny byly znovu využity.

Zemanova poradce Nejedlého dostihla kauza Lukoil

Odvolací senát stanovil, že firma Lukoil Aviation Czech, v níž byl jednatelem poradce prezidenta Martin Nejedlý, musí zaplatit Státní správě hmotných rezerv smluvní pokutu 27,7 milionu korun a úroky. Původní částku stanovenou soudem zvýšil o 257 tisíc korun.

Spor se týkal kontraktu na obměnu zásob leteckého petroleje. Prezident Miloš Zeman se po prostudování pravomocného rozsudku a po rozhovoru s Nejedlým rozhodne, zda zůstane jeho poradcem. Spor odstartoval v roce 2009, kdy Státní správa hmotných rezerv uzavřela s firmou Lukoil Aviation Czech smlouvu na obměnu zásob leteckého petroleje. Podnik, který byl součástí ruské ropné společnosti

Lukoil, odebral petrolej za zhruba 276 milionů korun, avšak vrátil necelou polovinu.

Správa proto Lukoilu uložila na základě ujednání v dodatku smlouvy pokutu, jejíž uhrazení firma odmítala. Poukázala mimo jiné na to, že správe nevznikla škoda a že smluvní pokuta, která by měla být paušalizovaná výší škody, je tedy nepřiměřená.

„Je pravda, že žádné ze stran nevznikla škoda. Ale ten závazek zkrátka takto ujednán byl a je čistě věcí smluvní autonomie stran, proč si to takto ujednaly a co tím sledovaly. Zkrátka to bylo ujednáno a dodáno být mělo,“ zdůvodnil verdikt předseda odvolacího senátu pražského městského soudu Tomáš Mottl. /čtk/ **Více E15.cz**

Prezident se s Nejedlým sejde a posléze rozhodne, zda podnikatel zůstane mezi jeho poradci.

ZÁCHRANKA I PRO STŘEDOČECHY

Foto: čtk

PRAŽSKÁ PRIMÁTORKA Adriana Krnáčová si v doprovodu náměstka ředitele Letecké služby policie ČR Pavla Forsta prohlédla vybavení záchranného vrtulníku. Stalo se tak při návštěvě pražské letecké záchranné služby v Ruzyni, kterou využívají i Středočeši.

Krátce

Babiš: Ministři jdou nad možnosti rozpočtu

Požadavky ministerstev na příští rok převyšují o čtyřicet miliard korun možnosti rozpočtu, uvedl ministr financí Andrej Babiš (ANO). Více peněz žádají ministři mimo jiné na platy, ČSSD podle premiéra Bohuslava Sobotky chce přidat zdravotníkům a učitelům deset procent a dalším zaměstnancům pět procent. Babiš u pedagogů navrhuje pět procent a celkové zvýšení tři procenta. **Více E15.cz NÁZORY str. 14**

V čele rozhlasové rady je muzikoložka Dohnálková

Novou předsedkyní rady Českého rozhlasu byla zvolena muzikoložka Hana Dohnálková. Nahradila Petra Šafaříka, který rezignoval

ke konci března. Na místa odvolaných místopředsedů Milana Baďala a Ivana Tesáře byli zvoleni Jiří Vejvoda a Tomáš Kňourek.

V Praze skončí parkovací lístky a karty

Řidiči v hlavním městě nebudou muset mít za okny parkovací lístky ani parkovací karty, platba bude fungovat elektronicky. Technická správa komunikací bude zaparkovaná auta kontrolovat prostřednictvím kamer umístěných na speciálním vozidle, které bude opakovaně projíždět ulice. Rezidenti pak budou muset na radnici jen v případě přihlášení, prodloužení karty již vyřídí on-line. Parkovací zóny by měly být rozšířeny v polovině srpna 2016, nyní fungují v Praze 1, 2, 3, 7 a 16. /čtk/ **Více E15.cz**

Průmysl nestíhá výrobu, hrozí mu záplava pokut

■ Nedostatek schopných lidí postihuje všechny profese.

Jaroslav Bukovský

Napjatý trh práce v Česku hrozí spuštěním laviny pokut a penále kvůli zpožděným dodávkám zboží. Průmyslové firmy žehrající na zoufalý nedostatek lidí ve výrobě totiž přestávají stíhat rostoucí objem zejména zahraničních zakázek a dodávají po termínech. Tučný účet za nedodržené lhůty se však může vyšplhat i do statisíců eur.

„Pokuty za pozdní dodání řešíme už od počátku tohoto roku. V tuto chvíli se jedná o tisíce eur, avšak s ohledem na trvající nedostatek potřebných lidí se mohou částky brzo dostat o řád výše,“ uvádí Eva Kroupová

TRUBKY VE ZPOŽDĚNÍ. Šéf Boltjes Group Ivo Poprach připouští, že jeho firma musí odmítnout i vhodné zakázky.

za domácí textilku Grund. „Zpoždění dodávek je pro nás reálnou hrozbou, v případě zastavení linky se přitom penále počítá i v desetitisících eur za hodinu,“ dodává Ivo Poprach, šéf trubkařské

společnosti Boltjes Group, jejíž produkce putuje z rozhodující části do topenářského a automobilového průmyslu.

„Ve smlouvách máme pokuty z prodlení prakticky všichni, dodržet termíny je

přitom kvůli chybějícím dělníkům ve výrobě stále obtížnější,“ uvádí místopředseda Asociace exportérů Oldřich Daněk. Podle něho chybí aktuálně českému průmyslu kolem sedmadesáti tisíc dělnických míst, což má být významným faktorem limitujícím růst domácího průmyslu. „V takové situaci musíme vybírat, čemu se budeme věnovat, a některé i vhodné zakázky odmítnout,“ dodává Poprach.

Hlad firem po dělnických profesích potvrzují i statistiky úřadů práce. „Zaměstnavatelé měli v březnu největší zájem o pomocné pracovníky ve výrobě a mon-

tážní dělníky,“ uvádí mluvčí Generálního ředitelství Úřadu práce ČR Kateřina Beránková. V kurzu byli i řidiči nákladních automobilů nebo třeba kováři a nástrojáři.

Nedostatek dělnických uchazečů začínají čeští exportéři zmiňovat stále častěji, stále vzácnější jsou ale profese ve všech patrech hospodářství. „Ekonomika roste, firmy nabírají a nedostatek lidí se projevuje napříč všemi obory od vyučených po vysokoškoláky, jde o dělníky, řidiče, IT odborníky i nejvyšší manažery,“ říká Andrea Linhartová Palánová, expertka na řízení lidských zdrojů v PwC.

Českému průmyslu podle asociace exportérů chybí
70 tisíc
dělnických míst.

Výroba Alta se přesouvá do Číny

Český výrobce ultralehkých letadel Direct Fly bude vyrábět letouny v Číně. Společnost podepsala smlouvu o transferu technologií s firmou Wanfeng Aviation. Podle serveru airzone.tv je principem transferu technologií postupné zavedení sériové výroby letounu Alto v Číně. Práce na vývoji a modernizaci zůstane v Česku.

Podle spolumajitele Direct Fly Iva Lederera firma dosud vyráběla osm až deset letadel ročně. „Čínskému partnerovi jsme schopni připravit na počátku výrobu 100 až 150 letadel ročně,“ řekl.

Podle zástupce čínské firmy Franka Čhena chce Wanfeng investovat do spolupráce s Českou republikou kolem čtyř miliard korun. /čtk/ **Více E15.cz**

IT firmy živí kancelářský trh

Daniel Novák

Kancelářský trh v Praze zažívá zlaté časy a čím dál víc za to může děkovat IT firmám a centrům sdílených služeb. Loni se programátoři na celkové poptávce po kancelářích podíleli téměř třetinou. O obří transakci se postarala softwarová společnost SAP, v Nových Butovicích si pronajala 25 tisíc metrů čtverečních. Trhem zahýbaly i nájemní transakce Avastu a Microsoftu.

„Nejen IT firmy využily příznivé situace na trhu, kdy developéři dokončili rekordní počet nových administrativních budov. Pokud jsme našli kanceláře v obdobné cenové relaci a lepší kvalitě, stěhování do nových prostor dostalo téměř vždy zelenou,“ uvedl Petr Karel, šéf pronájmů v konzultantské společnosti JLL.

Růstové tempo si trh udržel také v letošním prvním

čtvrtletí. Firmám ze všech možných oborů se daří a ke svému byznysu proto potřebují čím dál víc kanceláří. Jimi pronajatá plocha se v Praze za tři měsíce roku zvýšila meziročně o více než čtvrtinu. Majitelům administrativních center se díky tomu podařilo stlačit podíl prázdných kanceláří mírně

pod čtrnáct procent z celkových ploch, vyplývá z nových údajů poradenských firem sdružených pod hlavičkou Prague Research Forum.

„Společnosti rostou, zvyšují počet zaměstnanců a také konsolidují pobočky a stěhují se do společných prostor. Ekonomice se v současné době daří a to se

odráží i na poptávce,“ sdělila Helena Hurábová, specialista na pronájem kanceláří v poradenské firmě CBRE.

V mezičtvrtletním srovnání se sice pronájem kanceláří propadl o 43 procent, na trhu si ale nikdo nezoufá. Závěr loňského roku byl totiž rekordní a nastavil laťku vysoko.

ÚTLUM. Developéři letos ve výstavbě nových kanceláří proti minulým rokem výrazně zpomalili. Staví se například projekt Butterfly developera AFI Europe v Karlíně (na snímku) nebo centrum Five od Skanska Property na Smíchově.

MINIMÁLNÍ ÚSPORA. Cestovní čas z Prahy do Týnce nad Sázavou se i přes masivní investici zkrátí jen o několik minut. Na snímku je průběh rekonstrukce nádraží v Davli

Posázavský pacifik omládl

David Vagaday

Měsíce výluk na legendární trati z Prahy do Čerčan, zvané Posázavský pacifik, se koncem dubna stanou minulostí. Správa železniční a dopravní cesty dokončuje rozsáhlou rekonstrukci za tři čtvrtě miliardy korun, která ve víc než stoleté historii trati nemá obdoby. Stavaři kompletně vyměnili koleje a vybudovali nové zabezpečovací zařízení nástupiště.

„Celkové investiční náklady revitalizace jsou 754 milionů korun, stavba byla z 80 procent navržena na spolufinancování z Evropské unie,“ řekl mluvčí SŽDC Marek Illiaš. Dodavatelem bylo sdružení společností Strabag Rail a AŽD Praha.

Modernizace začala loni v červenci a včetně všech dodávek potrvá ještě do června. Výluky však skončí 29. dubna.

Část nádraží, která se uchovala takřka v původní podobě z přelomu 19. a 20. století, nyní zásadně změnila svůj charakter. SŽDC nechala v Praze v Braníku, Vraném nad Vltavou, Davli, Jílovém u Prahy a Týnci nad Sázavou postavit mohutná nástupiště. Změnily se i některé zastávky. Obnovy se dočkaly také přejezdy. Nová zabezpečovací zařízení jsou ovládána dálkově.

Vice E15.cz

Vlakové spojení na jih zrychlí

■ Dráhy na trať do Českých Budějovic a Lince nasadí vlaky InterCity a EuroCity.

Jan Šindelář

Ministerstvo dopravy a České dráhy chystají od prosince významnou změnu provozu na čtvrtém koridoru z Prahy směrem do jižních Čech a dále do Horních Rakous. Novinkou je hlavně zavedení rychlých vlaků InterCity a EuroCity z Prahy do Českých Budějovic, respektive do Lince. Součástí plánů je i jeden pár přímých rychlých vlaků mezi Prahou a Českým Krumlovem.

Vlaky na hotových částech koridoru využijí maximální rychlost 160 kilometrů v hodině, dnes zde jezdí maximálně 140kilometrovou rychlostí. Na trať proto budou zřejmě přesunuty nové škodovské lokomotivy 109E. Dráhy předběžně počítají s nasazením modernizovaných vozů s klimatizací a zásuvkami,

kteří si cestující pamatují ze spojů mezi Prahou a Vídní před nasazením railjetů. Expresní vlaky budou mezi Prahou a Českými Budějovicemi zastavovat podle aktuálního návrhu jízdního řádu pouze v Táboře. Jízdní doba by tak měla činit dvě hodiny a čtyři minuty, o dvacet minut méně než dnes. Po dokončení koridoru by cesta měla trvat jednu hodinu a 40 minut.

Trasu mezi Prahou a Lincem vlaky urazí za čtyři hodiny, tedy o 50 minut rychleji než dnes. Dráhy a ministerstvo dopravy zatím kolem uniklých novinek našlapují opatrně. Ministerstvo totiž bude muset vlaky závazně objednat a sehnat peníze na dotace. „My se na možnost zavedení těchto vlaků připravujeme, bude záležet ale na objednateli,“ uvedl mluvčí drah Petr Štáhlavský. Pokud se spuštění expresů vydaří, půjde o významnou konkurenci autobusové dopravě, která dosud mimo jiné těžila z častých výluk na trati. Vice E15.cz

EPH prodá akcie EP Infrastructure fondu

Energetický a průmyslový holding neprodá menšinový podíl nově vytvářené společnosti EP Infrastructure (EPIF) na burze, místo toho bude pokračovat v jednání o prodeji do rukou jednoho globálního investora. Podle informací z trhu nakonec nabídka partnera, s nímž holding Daniela Křetínského dlouhodobě o vstupu do EPIF vyjednával, přebila výhody ze vstupu na burzu.

Podíl v provozovateli slovenských plynovodů a českých tepláren a elektráren by měl v řádu týdnů získat velký globální infrastrukturní fond. Zájemce údajně

nepochází ani z Číny, ani z Ruska. EPH podrobnosti o stažení nabídky na veřejný úpis akcií nechtěl komentovat.

„EPH bude dále zvažovat možnost bilaterální transakce s globálními infrastrukturními investory. EPH si v této souvislosti velmi váží pozitivní odezvy trhu v souvislosti s původně očekávanou primární emisí akcií EPIF. Chceme zároveň poděkovat investorům za zájem o naši společnost a našim finančním poradcům za jejich pomoc a poskytnutí služeb spojených s dosavadní přípravou nabídkového

procesu,“ uvedl v prohlášení firmy její mluvčí Daniel Častváj.

Na burzu chtěla firma umístit až 17,5 procenta svých akcií. S akciemi se mělo obchodovat v Praze, investoři v Londýně by si mohli koupit pouze certifikáty GDR, což jsou cenné papíry, s nimiž není spojeno hlasovací právo.

„Zrušení úpisu akcií není neobvyklé, stává se i v pozdější fázi procesu. Je obvyklé, že vlastníci vedle přípravy úpisu paralelně jednájí se soukromými investory,“ řekl analytik společnosti Cyrus Marek Hatlapatka. /stu, čtk/

Krátce

Soud zrušil pokutu pro Kaufland

Krajský soud v Brně zrušil zatím největší pokutu za zneužití zákona o významné tržní síle. Týká se Kauflandu, který měl podle rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže z roku 2013 zaplatit 22,13 milionu korun. Případ se vrací na antimonopolní úřad.

Začala aukce na kmitočty pro LTE

Český telekomunikační úřad zahájil aukční část soutěže o kmitočty pro rychlé mobilní sítě LTE. Tuzemští operátoři O2, T-Mobile a Vodafone začali přihazovat na sedm frekvenčních bloků v pásmech 1800 a 2600 MHz. Souhrnná

vyvolávací cena byla 734 milionů korun. „Předpokládáme, že aukce poběží několik příštích dnů,“ řekl mluvčí ČTÚ Martin Dřtina. Úřad již dříve uvedl, že konkrétní kmitočty by mohly být úspěšným uchazečem přiděleny v průběhu druhého čtvrtletí.

České Radiokomunikace snížily ztrátu

České Radiokomunikace snížily ve fiskálním roce končícím loni v březnu ztrátu o dvě pětiny na 372 milionů korun. Tržby vzrostly o procento na 1,86 miliardy korun. Za ztrátou stojí zejména vysoké zadlužení z minulých let. Společnost vykázala provozní zisk 468 milionů korun, což je o téměř čtyři procenta meziročně více. /čtk/

Výsledky

CME

Mediační společnosti, která v Česku vlastní televizi Nova a další stanice, meziročně stoupl v 1. čtvrtletí základní provozní zisk OIBDA o 44 procent na 17,11 milionu dolarů. Tržby meziročně stouply o čtyři procenta na 129 milionů dolarů především díky zvýšení výnosů z reklamy. Provozní zisk činil 7,8 milionu dolarů proti loňské ztrátě 17,2 milionu dolarů. Ztráta z pokračující činnosti tak klesla o 41 procent na 40,7 milionu dolarů. Podle jednoho ze dvou generálních ředitelů CME Christopa Mainusche společnost udržela vedoucí podíl ve sledovanosti ve všech zemích, kde působí.

Twitter

Americké internetové společnosti se v prvním čtvrtletí podařilo obnovit růst počtu uživatelů mikrobloginové sítě na 310 milionů ze 305 milionů v předešlém kvartále. Tržby meziročně vzrostly o 36 procent na 594,5 milionu dolarů, skončily však pod průměrným odhadem analytiků oslovených agenturou Reuters. Čtvrtletní čistou ztrátu firma snížila na 79,7 milionu dolarů.

PSA Peugeot Citroën

Tržby francouzského výrobce automobilů se v prvním čtvrtletí meziročně snížily o 1,4 procenta na necelých 13 miliard eur. Objem prodeje se v prvním čtvrtletí snížil o 1,7 procenta na 700 tisíc vozů. /čtk/

Foto: čtk

ZKLAMÁNÍ. Tržby Applu klesly po třinácti letech. Poprvé firma zaznamenala pokles prodeje telefonu iPhone. Podle výkonného šéfa firmy Tima Cooka nečeká Apple ani v tomto čtvrtletí nic pěkného.

Apple ztratil na hodnotě přes 30 miliard dolarů

■ Nepříznivé výsledky a ještě horší výhled poslaly akcie firmy do kolen.

Jaroslav Bukovský

Informaci o prvním poklesu tržeb Applu po třinácti tučných letech a historicky prvním propadu prodaných iPhoneů ocenili investoři na 32 miliard dolarů. Právě o tolik se po oznámení čtvrtletních výsledků porouchala

k zemi hodnota firmy na burze. Akcie na startu slábly až o sedm procent a octly se na dvouměsíčním dně.

Třináctiprocentním pádem čtvrtletních tržeb a takřka čtvrtinovou erozí zisku Apple zdaleka nenaplnil tradičně vysoká očekávání trhu. Klíčový prodejní artikl firmy zažil dokonce páté nejhorší prodeje v dějinách firmy, když iPhoneů se prodalo o deset milionů méně než o kvartál dříve. Silnějšímu propadu akcií firmy zabráni-

ly jen přísliby větší šetřivosti vůči akcionářům. Apple totiž vedle desetinového navýšení dividendy oznámil i 50 miliard dolarů navíc rozdělených podílníkům během příštích dvou let.

Výdělek firmy překročil 10,5 miliardy dolarů, o kvartál dříve přitom Apple vydělal bezmála 14 miliard. Následující měsíce budou zřejmě ještě obtížnější. Firma totiž předpokládá, že v tomto čtvrtletí tržby dále podstatně klesnou. Prodeje prý z bezmála 51 mi-

liard dolarů propadnou na 42, což je o pět miliard méně, než s čím počítal trh.

Po letech silného růstu prodeje se mezi investory prosazuje názor, že trh iPhoneů a chytrých telefonů obecně se nasytil. Příznivě se nevyvíjejí ani tržby z prodeje tabletů iPad. Tržby z prodeje hodinek Apple Watch, které firma uvedla loni na trh jako první nový produkt od smrti svého legendárního šéfa Stevea Jobse, Apple nezveřejňuje.

NÁZORY str. 14

Kurzovní lístek ČNB

Platnost od 27. 4. 2016

Země	Množství	Kurz
Austrálie	1	18,160
Čína	1	3,684
Dánsko	1	3,632
EMU	1	27,035
Chorvatsko	1	3,616
Japonsko	100	21,493
Kanada	1	19,004
Maďarsko	100	8,662
Norsko	1	2,939
Polsko	1	6,158
Rusko	100	36,648
Švédsko	1	2,951
Švýcarsko	1	24,579
Turecko	1	8,469
USA	1	23,916
Velká Británie	1	34,896

Akcie na pražské burze

27. 4. 2016

Název	Kurz [Kč]	Změna [%]
CETV	64,55	-4,16
ČEZ	459,00	-0,22
Erste Bank	676,90	-0,24
Fortuna	90,00	0,00
Kofola	413,90	0,00
KB	4849,00	1,21
NWR	0,14	0,00
O2 CR	238,90	-0,87
Pegas	793,90	-1,38
Philip Mor. ČR	12 183,00	-0,94
PLG	205,60	-0,68
TATRY	640,00	0,00
Unipetrol	184,00	0,27
VIG	550,10	-0,52
Celkový objem (v tisících korun)	542 071,07	

Krátko

Comcast prý jedná o koupi DreamWorks

Největší americký provozovatel kabelové televize Comcast jedná o koupi výrobce animovaných filmů DreamWorks Animation za více než tři miliardy dolarů. Informoval o tom list The Wall Street Journal. Comcast již vlastní filmové studio Universal Pictures.

Firmy dají miliardy do fondu na jaderný odpad

Německé energetické společnosti by měly do státního fondu na krytí nákladů na uskladnění jaderného

odpadu převést celkem 23,3 miliardy eur. Shodla se na tom odborná komise, kterou vláda vytvořila pro vypracování návrhu řešení jaderného odpadu. Částka, kterou komise doporučila, je nižší, než se mezi investory očekávalo.

Slováci chystají rozšíření možnosti evidence tržeb

Slovensko chystá rozšíření systému evidence tržeb podnikatelů přes internet, který loni zavedla předchozí vláda coby doplněk k běžným registračním pokladnám. Vyplývá to z návrhu tamního ministerstva financí. /čtk/

Šéfové Mitsubishi hodlají rezignovat

■ Automobilka kvůli nejistotě nezveřejnila výhled na nový finanční rok.

Předseda správní rady a generální ředitel japonské automobilky Mitsubishi Osamu Masuko informoval obchodní partnery o svém záměru rezignovat. Uvedl to japonský deník Jomiuri. Další list Mainichi napsal, že odstoupit z funkce se rozhodl rovněž prezident a provozní ředitel podniku Tecuró Aikawa.

Automobilka přiznala, že její zaměstnanci manipulovali u některých modelů s testy spotřeby paliva od roku 1991. Dodala, že k vyšetření záležitosti se rozhodla vytvořit zvláštní

komisi, která by měla během tří měsíců předložit zprávu. Podle médií se očekává, že Masuko a Aikawa rezignují po zveřejnění této zprávy.

O skandál se již minulý týden začaly zajímat úřady ve Spojených státech. Agentura pro ochranu životního prostředí automobilce nařídila, aby u vozů prodávaných v USA provedla nové testy.

Automobilka rovněž uvedla, že její provozní zisk v uplynulém finančním roce stoupl zhruba o dvě procenta na 138 miliard jenů (téměř 30 miliard korun). Kvůli

nejistotě kolem skandálu ale firma nezveřejnila výhled pro nový finanční rok, který je obvykle součástí jejich celoročních výsledků.

Aikawa nicméně uvedl, že domácí zakázky automobilky se po odhalení skandálu snížily o polovinu. Firma rovněž upozornila, že by se v případě potřeby mohla obrátit s žádostí o podporu na své finanční partnery, například na ostatní podniky z mateřského koncernu Mitsubishi Group. Dodala ale, že díky dobré finanční situaci to zatím není nutné. /čtk/

Pokles domácích zakázek v rozsahu

50 %
registruje automobilka od vypuknutí skandálu.

Z parketu

David Kocourek

Brexit a my

Potenciální dopad Brexitu do regionu střední a východní Evropy může být značný. Velká Británie je významným obchodním partnerem měřeno nejen obratem obchodu, ale i jeho bilancí. Přebytek obchodu s Británií se pohybuje v TOP 5 žebříčků zemí regionu. Absolutně největší přebytek realizuje Polsko. Relativně největší v poměru k HDP zase Slovensko. A celý region včetně Česka zaznamenává postupný nárůst přebytku v čase. Jen Maďarsko má sestupnou tendenci. Všechny země regionu se v Británii prosazují zpracovatelským průmyslem, konkrétně jde o motorová vozidla, elektronické přístroje a těžké strojírenství. Tato koncentrace se

pohybuje od 70 do 85 procent přebytku. Výjimkou je Polsko, kde zmiňované komodity představují 40 procent přebytku. Takto diverzifikovaný obchod by mohl Polsku pomoci překonat případné těžkosti ve vzájemném obchodu, které by mohly nastat po odchodu Británie z EU. Ekonomové Sociéti Générale tomuto kroku dávají 45procentní pravděpodobnost. I kdyby se tak 23. června stalo a EU se s Británií na odchodu během dalších dvou let dohodla, vyřešení přístupu na jednotný trh EU by byla prioritou pro jakoukoli britskou vládu, protože výměna zboží s EU představuje polovinu obchodu a případný nástup dohod podle WTO nepředstavuje preferované řešení. Na druhé straně by odchod Británie z EU mohl znamenat posílení britské investiční pozice v regionu v případě, že by tamní firmy zajišťovaly přístup na jednotný trh EU touto cestou.

Autor je ekonomem Komerční banky

INZERCE

KDO JINÝ NEŽ VY? KDY JINDY NEŽ TEĎ.

Nový Multivan.

Kdo jiný chápe, že kompromisů už bylo dost? Nyní můžete mít vše, a to navíc s jarním zvýhodněním až 250 000 Kč!

Jarní zvýhodnění až
250 000 Kč.

Užitkové vozy

Autorizovaný prodejce Volkswagen

AUTO JAROV s.r.o.

Osíková 2, Praha 3 - Žižkov,

tel.: 251 002 212,

e-mail: vw@autojarov.cz,

www.autojarov.cz

Na obrázku model s příplatkovými doplňky. Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ modelu Multivan: 5,7-9,0 l/100 km, 149-206 g/km. Akce platí do 30. 6. 2016. V případě vyčerpání kvót může být akce předčasně ukončena. Zvýhodnění je uvedeno včetně DPH.

Makedonie využívá migrační krizi k cestě do Evropské unie

■ **Balkánské země vesměs stojí o připojení k Evropské unii. Jejich přání ale hatí slabá vůle k reformám a nevypořádané poměry se sousedy. Dalšímu rozšiřování osmadvacítky nepřeje ani současná atmosféra v Evropě. Nálepku věčného čekatele získala především Makedonie.**

Karolína Flaszová

Makedonie se pokouší získat co nejvíc ze situace, kdy plní úlohu strážce kvazishengenské hranice. Po vzoru Turecka by ráda zvýšila své šance na přičlenění k Evropské unii. Jejím cílem je stanovení pevného data pro zahájení přístupových rozhovorů. Vyhledy jí ale kazí domácí politická krize a napjaté vztahy s Řeckem. Makedonie je kandidátskou zemí už jedenáct let, postup v přičleňování ale významně blokuje nevyřešený spor o název s Aténami.

Politici ve Skopje nyní mají pocit, že se EU předvedli jakožto spolehliví partneři a tlačí na posun v procesu integrace. „Dali jsme jasně najevo, že je potřeba přimět Řecko, aby upustilo od svých námitek proti našemu členství,“ citoval server Politico Europe nejmenovaného představitele země.

DLOUHÁ CESTA. Vyhledy Makedonců na členství v EU kazí domácí politická krize a napjaté vztahy s Řeckem kvůli názvu státu. Kandidátskou zemí je Makedonie již 11 let (na snímku hlavní město Skopje).

Migrační krize přitom napětí mezi Skopje a Aténami ještě zvýšila. Unijní člen se ostře ohradil proti tomu, jak v sousední zemi s uprchlíky zacházejí. „Je to velká ostuda pro evropskou kulturu a země, které chtějí být její součástí,“ prohlásil

řecký premiér Alexis Tsipras. Makedonie zase tvrdí, že hasí problémy za Řecko.

Vláda ve Skopje přitom sklízí kritiku i odjinud. Podle některých názorů zneužívá migračního chaosu ve snaze vyhnout se pranýřování makedonských vnitropolitických svárů v Bruselu. V zemi totiž opět propukly protivlád- ní demonstrace v reakci na to, že prezident Đorđe Ivanov omilostnil desítky osob podezřelých z účasti na ilegálních odposleších a ze zpronevěry.

Kvůli úniku o nezákonném sledování až 20 tisíc lidí včetně policistů, soudců a novinářů se rozhořela politická krize už loni. Zažehnala ji až dohoda zprostředkovaná EU. Její součástí jsou volby, původně plánované na 24. dubna. Po mezinárodních obavách o spravedlivost hlasování byly posunuty na červen, kritici vlády žádají další odklad a hrozí jejich bojkotem.

Zástupci EU dávají najevo, že nehodlají pochybný vývoj v uchazečském státu přehlížet. „Euroatlantická budoucnost země je v ohrožení,“ varoval unijní prezident Donald Tusk. Zájmy Makedonie však mají v EU i své ochránce, kteří trvají na tom, že už stojí přede dveřmi společenství příliš dlouho.

Balkán se přibližuje k EU šnečím tempem

Srbskou snahu dostat se do EU opět ohrožuje minulost a napětí ve vztazích se sousedem. Tentokrát nejde o Kosovo, ale Chorvatsko. Záhřeb v dubnu zablokoval otevření další kapitoly v rámci přístupových rozhovorů. Start jednání o justici odmítl kvůli zákonu kandidátské země o stíhání válečných zločinů, jenž umožňuje postavit před spravedlnost podezřelé ze skutků spáchaných mimo srbské území.

Jednání s Bělehradem započalo v roce 2014, země stále doufá, že se členem unie

stane v roce 2020. Postup Záhřebu ji velmi rozlítíl. „Srbsko se nikým nenechá vydírat, ponížovat a znevažovat. Nebude ničím boxovacím pytle,“ vzkázal premiér Aleksandar Vučić. Evropská komise vyzvala Chorvatsko, aby si se Srbskem vyřídlí spor bilaterálně místo obstrukcí v přístupových rozhovorech.

Cestu země do osmadvacítky by mohly zkomplikovat i domácí síly. V nedělních volbách se do parlamentu vrátili ultranacionalisté, kteří jsou proti integraci.

V zahájení přístupových rozhovorů do konce roku doufá Albánie. Věří, že jí pomůže namáhavě připravovaná reforma justice. Podle

Evropského parlamentu ale musí pokročit i v dalších oblastech, například provést změny ve veřejné správě, potírat organizovaný zločin

Černá Hora: premiant s výhradami

Prezident EU Donald Tusk nedávno označil Černou Horu za favorita v procesu rozšiřování organizace. Ani zde ale nejde vyjednávání zcela hladce. Evropský parlament minulý měsíc vyzval Podgoricu k usilovnějšímu boji proti korupci. V rámci přístupových rozhovorů se země je otevřeno 22 kapitol, zbylé je podle jejich vyjednávačů realistické načít do půlky příštího roku. Nikdo si však netroufá odhadnout termín úspěšného završení procesu.

a dbát na dodržování základních práv. „Rozsáhlá autocenzura mezi novináři, kterým je někdy fyzicky bráněno, aby informovali o určitých událostech, kteří jsou napadáni nebo jim je v souvislosti s jejich prací vyhrožováno, jsou také důvody k obavám,“ vyjádřili se europoslanci.

V únoru o členství požádala i Bosna a Hercegovina. Také v jejím případě proces potrvá roky. Podle odborníků není reálné, aby země s vážnými etnickými a ekonomickými problémy uspěla před rokem 2025. /kaf/ **NÁZORY str. 15**

To podstatné pro vás na jednom místě!

www.e15.cz

denikE15

@E15news

Favorité se přiblížili prezidentské nominaci

■ Americké primárky za sebou mají další „superúterý“. Pět kandidátů se utkalo v pěti státech, vítězové ale byli jen dva – Donald Trump a Hillary Clintonová.

Zdeněk Pečený

Donald Trump v noci na středu své konkurenty v boji o republikánskou nominaci do prezidentských voleb rozdrtl v prach. Vyhrál ve všech pěti státech, v nichž se hlasovalo. Posílil tak své naděje, že dosáhne potřebného počtu delegátů a vyhne se hrozbě, že by byl na letním Republikánském národním shromáždění v Clevelandu vyřazován ze hry.

CO SE PRIMÁREK TÝČE, JE PODLE TRUMPA HOTOVO
Newyorský realitní developer Trump vyhrál v Pensylvánii, Marylandu, Connecticutu, Delaware a Rhode Islandu hned o několik délek. Své soupeře, texaského senátora Teda Cruze a ohijského guvernéra Johna Kasicha, porazil v každém státě minimálně rozdílem třiceti procentních bodů. Na svém kontě má po posledním superúterý 77 procent z 1237 dele-

gátů, které k nominaci potřebuje.

Těžko se po úterních výsledcích divit jeho prohlášení, že „závod je u konce“ a on bude tím republikánským kandidátem, který v listopadu vyzve Hillary Clintonovou. „Jsem jasným kandidátem. Cruz a Kasich by to měli vzdát. Nemají žádnou šanci,“ prohlásil a hned také zaútočil na Clintonovou. „Nehraje na nic jiného než na to, že je žena. Kdyby byla mužem, nezíská ani pět procent hlasů,“ má jasno enfant terrible letošních primárek.

Clintonová se v táboře demokratů také přiblížila nominaci.

Svého soupeře Bernieho Sanderse porazila ve čtyřech z pěti států.

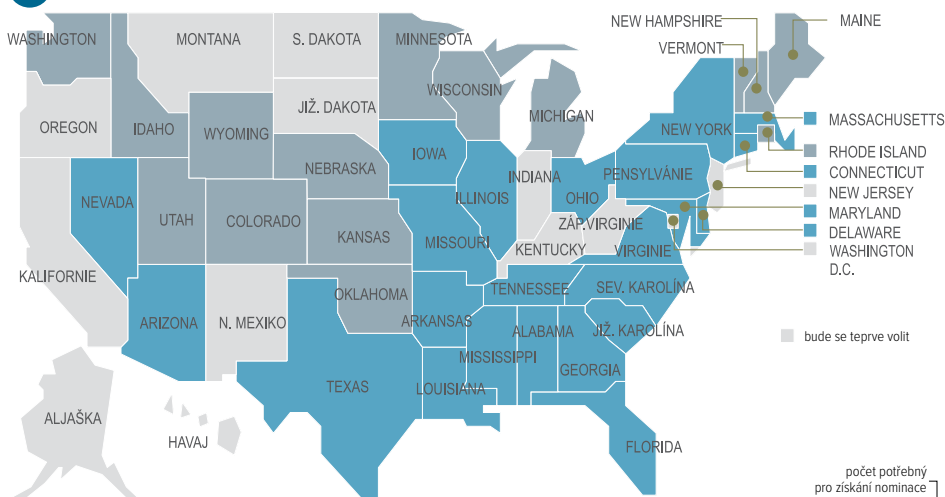
Demokratická favoritka má už nasbíráno devadesát procent delegátů, které potřebuje k nominaci. Dobrou zprávou pro ni byly také úterní exit polly, které ukázaly, že drtivá většina voličů demokratů nemá problém ji ve volbách nakonec podpořit, ačkoli nyní podporují Sanderse.

O SANDERSOVI ROZHODNE KALIFORNIE

Jediný sok Clintonové v rozhovoru pro agenturu AP připustil, že jeho cesta k nominaci se zúžila. „Budeme muset dosáhnout nějakých velkých vítězství,“ řekl vermontský senátor. V Sandersově okolí se proslychá,

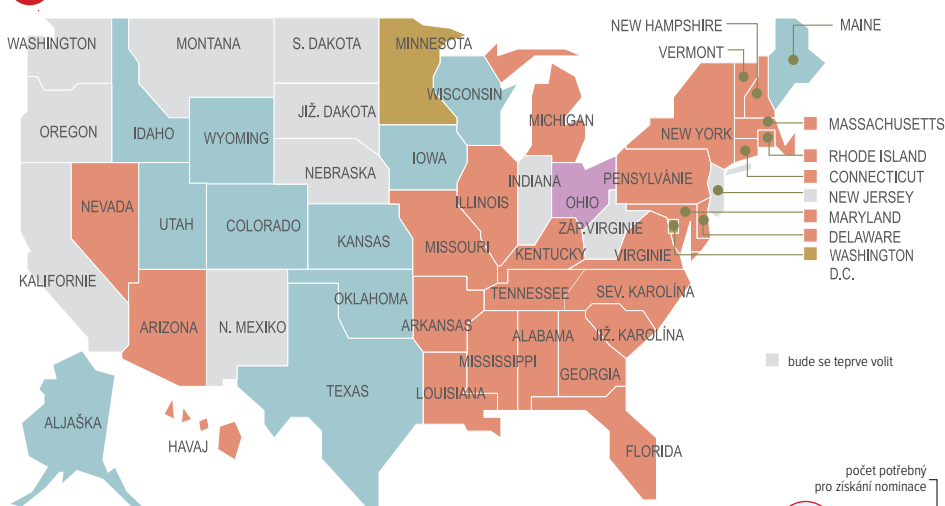
DEMOKRATÉ

	závazní delegáti	superdelegáti	celkem
Hillary Clintonová	1622	519	2141
Bernie Sanders	1282	39	1321

REPUBLIKÁNI

	počet potřebný pro získání nominace
Donald Trump	950
Ted Cruz	560
Marco Rubio	171
John Kasich	153

Pramen www.realclearpolitics.com, čtk

Bude v Clevelandu horko?

Republikánské národní shromáždění, které se tradičně koná v létě volebního roku, už bývá pouhou formalitou, kterou šéfové strany využijí k pózování s americkou vlajkou. Většinou se totiž najde kandidát, který během primárek posbírá 1237 z 2472 kandidátů a tím získá nominaci, kterou shromáždění potvrdí. Pokud letos nikdo nenabírá nutný počet kandidátů, bude se na kongresu v Clevelandu skutečně rozhodovat, kdo za republikány půjde v listopadu do souboje o Bílý dům.

že rozhodnutí o případném ukončení kampaně by mohlo padnout v případě, že neuspěje v nejlidnatějším americkém státě Kalifornii. Navenek ale politik žádnou poráženeckou náladu najevo nedává.

Trump se znatelně přiblížil zisku hlasů 1237 delegátů, kteří jsou potřeba pro získání republikánské nominace. Má jich už přes 950. Cruz se šancemi na úspěch naopak přidal ke Kasichovi, když ani jeden z nich nemů-

že ani teoreticky dosáhnout potřebného počtu delegátů. Oba se však přesto spoléhají, že se o kandidátovi bude nakonec rozhodovat až v Clevelandu, tedy že letos dojde na takzvané soutěžní shromáždění.

Kiska žádá vládu, aby očistila politiku

■ Nový koaliční kabinet Roberta Fica stojí podle prezidenta před dějinným úkolem.

Je teď na nové vládě i na její demokratické opozici, co bude na Slovensku tématem příštích měsíců a let. Řekl to prezident Andrej Kiska poté, co poslanci po týdenní debatě v parlamentu schválili koaliční program Směru, SNS, Most-Híd a Sítě. „Zda to bude politická nevraživost, nebo to bude stav zdravotnictví a přesvědčivé změny ve školství. Zda to budou osobní obvinění, nebo krok za krokem více pořádku a zákonnosti,“ řekl Kiska.

Žádná vláda od roku 1989 podle něj nenastupovala do takové složité mezinárodní situace, která má bezpro-

střední dopad i na Slovensko, a zároveň žádná vláda nebyla postavena před tak silnou nezbytnost doma přidat. „Je to prudký pokles důvěry ve stát, málokdo ještě věří, že státní správa je zde pro lidi a ne naopak. Roste stále větší nedůvěra v politiku a politiky a podstatu fungování demokratického politického systému,“ prohlásil prezident.

Při hlasování o nejdůležitějším dokumentu vlády chyběli pro zdravotní problémy dva nejvyšší ústavní činitelé a představitelé nejsilnějších koaličních stran. Premiér Robert Fico (Smer-SD) se zotavuje po kardiologickém zákroku, předsedu parlamentu Andreje Danku (SNS) zase v pondělí operovali v onkologickém ústavu pro nález v oblasti žaludku. /čtk/

VERDI BOJUJE O MZDY

Foto: profimedia.cz

STÁVKA pozemního personálu na šesti letištích včera ochromila letecký provoz v Německu. Aerolinky zrušily na 1200 letů, omezeno je i spojení Prahy s Německem. Protestní akci svolal odborový svaz Verdi proto, aby posílil svou pozici při jednáních o zvýšení mezd pracovníků ve veřejném sektoru.

Krátce

Poslanci odmítli přijmout 3000 dětských běženců

Britští poslanci odmítli návrh, který měl nařídít vládě přijmout tři tisíce dětských uprchlíků, kteří uvázli bez doprovodu na různých místech Evropy a strádají. S návrhem přišel labouristický zákonodárce Alf Dubs, který je jedním ze židovských dětí z Československa, které před nacisty zachránil Nicholas Winton.

Zaměstnanci státu budou pracovat dva dny v týdnu

Venezuelská vláda vyhlásila v rámci úspor energie dvoudenní pracovní týden pro státní zaměstnance. Jde o další ze série opatření, jimiž se vláda již několik měsíců snaží čelit energetické krizi. Asi dva miliony venezuelských státních zaměstnanců budou nyní chodit do práce jen v pondělí a v úterý, a to zatím po dva týdny. /čtk/

INZERCE

STRATEGIE

MĚSÍČNÍK O MÉDIÍCH,
REKLAMĚ
A MARKETINGOVÉ
KOMUNIKACI
→ ZALOŽENO 1993

DOSTUPNÉ
ELEKTRONICKY

WWW.STRATEGIE.CZ

Čína budí v Rusech naději i hrůzu

■ **Průvodním jevem ruské snahy vystupovat asertivně vůči Západu jsou deklarace užší spolupráce s Čínou.**

Rusista Tomáš Glanc však upozorňuje, že **vztah Ruska k Číně provází už tradičně strach především z kolonizace** nebo minimálně nedůvěra. „Číňané se do ruských záležitostí nepletou. Je jich ale přece jenom skoro desetkrát víc než obyvatel Ruska a mají jen o málo víc než poloviční území,“ míní Glanc.

Jan Vávra

Co znamená Evropa pro Rusko?

Evropská civilizace ve svých nejrůznějších projevech vždy byla a bude pro Rusko absolutně důležitá – ať jako nepřítel nebo spojenec, to se podle okolností mění od různých modelů konfrontace až po identifikaci s Evropou.

Zřetelné je to v ekonomických vztazích, ale i intelektuálně jsou celé ruské dějiny odmítavou nebo obdivnou reakcí na evropské dění. Tím nechci říct, že Rusko je vůči Evropě nějak druhotné. To by bylo vulgární a eurošovinistické hledisko a neodpovídá současnému stavu humanitního myšlení, ani – jak se domnívám – historické skutečnosti.

Nyní se v ideologické rétorice ruského vedení zdůrazňuje odlišnost, její potřeba a historická podmíněnost. Nejde ale o pokus izolovat se vůči Západu. A nejen kvůli ekonomice. Ruské elity napříč profesemi na Západě studují, nehledě na to, kolik vzdělaných Rusů se do Evropy, USA a Izraele neustále hrne, aby tam zůstali navždy, přitom ale na rozdíl od někdejších emigrací mají mnohem víc příležitostí udržovat s Ruskem nadále kontakty.

Jak silná je tedy antizápadní rétorika v současné

ruské mocenské struktuře? Na přednášce v Knihovně Václava Havla jste zmínil, že v Rusku se polohy vztahu k Západu po staletí střídají, ale ani nyní onen negativní pól neovládá celé Rusko.

V Rusku působí nejen mnozí jedinci, ale celé instituce považující konfrontaci s Evropou a jejími hodnotami za naprostý nesmysl. Nejsou to jen podniky zahraničního původu, které ještě nebyly zlikvidovány v rámci boje proti cizím agentům, jako je agentura Carnegie Moscow Center nebo rozhlasová stanice Svobodná Evropa.

Patří k nim i čistě ruské instituce, jako je sociologický ústav Levadovo centrum (Jurij Levada byl vynikající sociolog – pozn. red.) nebo třeba Vysoká škola ekonomická v Moskvě, takzvaná Vyška, která se navzdory svému jménu nevěnuje zdaleka jen ekonomice, ale i řadě humanitních oborů. Studuje tam skoro 30 tisíc studentů, přednášející mají slušné platy a téměř neomezenou svobodu.

Člověk má tendenci myslet v analogiích. Ale nynější ruská ideologická strategie není sovětská, i když se sovětským poměrům v jednotlivostech podobá nebo na ně i programově navazuje, nicméně odlišnosti jsou také výrazné. Pro úspěch a stabilitu režimu je výhodná dílčí propojenost s děním ve světě.

Do jaké míry tato propojenost s děním ve světě zaručuje v Rusku svobodu projevu?

Třeba muzeum současného umění Garáž, které financuje takzvaný oligarcha Roman Abramovič, by mohlo stejně jako na břehu řeky Moskvy s podobným programem fungovat v Berlíně, Paříži nebo San Francisku.

Pokud jde například o literaturu, v ní téměř neexistuje cenzura – není jí třeba, romány nejsou pro establishment nebezpečné ani zajímavé. Jednak se poměry v kulturní a mediální oblasti dost změnily, jednak měly

komunistické orgány možná zbytečně takovou hrůzu z nekonvenčních uměleckých děl a intelektuálních produktů. Možná jejich autorům jen zajišťovaly věhlas a reputaci pronásledovaných hrdinů a mohly si to ušetřit.

Ukazuje se, že stačí kontrolovat televizi, velké noviny a tím pádem volby, nepohodlné projevy občanské společnosti kriminalizovat prostřednictvím daní a administrativních pák a pár výraznějších jedinců vytlačit do zahraničí, věznic nebo vnitřní emigrace – a všechno běží víceméně jako na drátkách.

Snaží se ruský stát nějak usměrňovat takzvanou národní kulturu?

Ano a při pohledu zdálky rozhodně převažuje antizápadní vektor. A není to jen zdání. Existuje například oficiální dokument podepsaný ruským prezidentem, kterým se úředně stanovují základy státní kulturní politiky. V tomto prohlášení, ratifikovaném koncem roku 2014, se tvrdí, že Rusko nepatří k Západu (ani k Východu).

Údajně disponuje jakýmsi mystickým jednotným kulturním kódem a v každém případě se požaduje, aby se nepodporovaly, a už vůbec ne ze státních prostředků, projekty šířící cizorodé hodnotové normy. Multikulturní evropská ideologie a ideje plurality a tolerance jsou v tomto dokumentu zřetelně odmítnuty. To samozřejmě mnohým připadá jako ta pravá svrchovaná suverenita.

I na Západě je část elit používán argument, například ve prospěch politické korektnosti, že jazyk náš svět a společnost nejen reflektuje, ale i vytváří. Nejen na Západě. Takzvaný jazykový obraz světa je

velmi populární ve východní Evropě postsovětského období. Poskytuje totiž tolik žádanou iluzi, že „naš“ jazyk je naprosto jedinečný, tak jako „naše“ vnímání reality. Lingvisticky jde o starý koncept, který původně nemá s xenofobií a nacionalismem nic společného.

Ale rádobyvědci v epoše rozpadu autoritativních hodnot, které garantovala studená válka, z něj učinili dojnou krávu. Dnes se v nekonečných sbornících z konferencí a monografií dočtete, jak jedinečné jsou pojmy a skutečnosti označované slovy, které se principiálně liší od označení téhož v jiných jazycích. Není náhoda, že Rusko v tomto mistrovství jedinečnosti zaujímá místa vítězů. Nejenže se tak potvrzuje svůdná jedinečnost v nepříjemně globalizovaném světě, ale navíc je tato víra i perverzně demokratická: svůj jazykový obraz světa má totiž každý národ, každý jazyk, ať jím mluví pár tisíc lidí nebo desítky a stovky milionů.

Jak důležitou roli hrají v ruském úsilí o národní kulturu represe?

Společnost, která je odhodlaná „zamezit negativnímu vlivu na společenské vědomí“, jak se pravi v deklaraci ruské kulturní politiky, ospravedlňuje pochopitelně pronásledování umělců a intelektuálů, kteří se ruské státní politice nehodí do krámu.

Evropská myšlenka vyvolává hodně nejasností a trpí mnoha neduhy. Ale nacionalisticky perzekuční vztah k umění a myšlení dávno odmítla. Pro Rusko je to naopak vítaný nástroj budování silné a jednotné společnosti.

V Rusku dále existuje výrazná snaha vytvořit vlastní, národní popkulturu,

Tomáš Glanc (47)

Vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, nyní působí jako akademický pracovník na univerzitě v Curychu. Od konce osmdesátých let se zabývá slavistikou, ruskou kulturou a kulturní teorií, obzvlášť současnou literaturou a výtvarným uměním, estetikou avantgardy, literární vědou, sémiotikou, později také ideologií slovanství. V Knihovně Václava Havla pořádá pravidelný cyklus přednášek Živé duše.

Foto profimedia.cz

domácí filmové blockbustery a samozřejmě i tuzemské fastfoodové řetězce. A dost se to daří. Zprvu je takovým snahám část obyvatelstva příznivě nakloněna a kromě toho se těmito projekty dnes nezabývají tupí straničtí ideologové jako kdysi, ale vysoce profesionální producenti schopní kvalitně realizovat zakázku v podstatě s jakýmkoliv ideologickým zadáním.

ES Ruská vláda často zmiňuje touhu více se přimknout k Číně. Jakou má Čína v ruské kultuře v porovnání s Evropou historickou roli? Zhoršené vztahy se Západem samozřejmě vedou k růstu sympatií k Číně, oba režimy mají společné rysy i nepřátele. Ale zároveň vztah Ruska k Číně provází už tradičně strach nebo aspoň nedůvěra. Tento „kód“ má svoje kořeny na počátku

dvacátého století, kdy filozof Vladimir Solovjov varoval před panmongolismem, vzkvétala silová geopolitika a Rusko prohrálo válku s Japonskem.

Přátelství s Čínou je dnes ambivaletní. Západní politiky se slabými demokratickými mandáty a ekonomikou založenou částečně na ruských surovinách je možné urážet nebo ignorovat. Čína ne se do ruských záležitostí nepleťte, ale vzbuzují kromě nadějí i hrůzu, především z kolonizace. Je jich přece jenom desetkrát víc než obyvatel Ruska – a mají jen o málo víc než poloviční území.

ES Z Ruska zaznívá kritika západního individualismu v protikladu s ruským kolektivním duchem. Jak je tato kritika konzistentní s ekonomickou realitou Ruska? Velmi dobře tam loni šla na odbyt luxusní

auta, zatímco celou zemi zasáhla ekonomická krize. Kritika individualismu a obrany lidských práv, která ruský patriarcha nedávno odsoudil jako herezi poklonování před člověkem (čelovekopoklonstvo), nesouvisí vůbec s odmítáním luxusu. V tom se nynější vysoce postavení úředníci liší od Lenina nebo Stalina, které podle všeho hromadění osobního majetku nijak nevzrušovalo. Ale časy se změnily.

ES Některé Rusku nakloněné české weby zmiňují slovanství jako spojující prvek ruského a českého národa. Jak jde slovanství dohromady se zmíněnou ideologií jedinečné ruské cesty dějinami? Ideologie slovanství byla pružná a ohebná už od počátků svého vítězného tažení v nacionalistických hnutích během národních obrození. V Rusku

!! V Rusku existuje snaha vytvořit vlastní národní popkulturu i domácí fastfoodové řetězce. A dost se to daří. Těmito projekty se už dnes nezabývají tupí straničtí ideologové, ale vysoce profesionální producenti.

paradoxně dlouho fungovala v rámci boje proti samoděržaví, které bylo ze své šlechtické podstaty dost kosmopolitní. Teprve ve druhé polovině devatenáctého století se někteří autoři v Rusku nadchli pro panslavismus, koncept, který se zrodil ve

střední Evropě. Poslední, kdo slovanství povýšil na jednu ze základních myšlenek sovětského imperialismu, byl Stalin v pozdním období své vlády.

Ruská slovanská hnutí jdou částečně v jeho stopách: jsou to v řadě případů fašizoidní a někdy i rasistické spolky, které jsou nejen antievropské a antiamerické, ale především xenofobní a přirozeně i antisemitské. Ruské perzekuční orgány je víceméně nechávají na pokoji, s jejich „myšlenkovou“ výbavou se neidentifikují.

Jak neotřesitelná je slovanická solidarita v pojetí nynějšího ruského vedení, ostatně názorně vidíme na Ukrajině. Na slovanských bratrích, kteří se chtějí paktovat se Západem, ruští vojevůdci s chutí zkoušejí nejmodernější způsoby boje v hybridní válce.

Tvář dne

„Víte, že jsem chodil do nejlepších škol. Jsem velmi chytrý člověk. Budu naši zem reprezentovat dobře a důstojně,

řekl uchazeč o republikánskou prezidentskou nominaci Donald Trump
str. 10

Foto: Reuters

Komentář

Petr Koubský

Jobs uměl praštit pěsti do stolu

Žádný strom neroste do nebe, ani když je to jablko se zlatými jablky. I Real Madrid někdy prohraje a Apple také dřív či později musel mít svůj nepovedený kvartál – přišel po podivuhodných třinácti letech nepřetržitého vzestupu. Samo o sobě by to nemuselo představovat velký problém. Jde ale o příčiny a důsledky. A víc o ty příčiny.

Přestože Apple dodává širší portfolio produktů, rozhodující je jediný: iPhone. Představuje přes 60 procent tržeb firmy, a není proto žádná maličkost, že to jsou právě telefony značky Apple, o něž výrazně klesl zájem. Totéž se stalo s tablety, na těch však Apple závisí mnohem méně. Proč lidé kupují méně iPhoneů?

To je samozřejmě otázka za miliardy dolarů a jednoduchá odpověď ji nevyřeší. Atraktivita přístroje, na nějž se kdysi stály celonoční fronty, klesá z více důvodů. Na trhu jsou telefony podobných parametrů, ale

levnější. Anebo telefony podobné ceny, ale výkonnější. Na trhu jsou telefony módnější. iPhone je dnes jen velmi solidní mainstream, který navíc silně konkuruje sám sobě – pětiková řada je tak kvalitní a spolehlivá, že mnozí zákazníci nemají motivaci přejít na modely 6 a 6s. Dost možná čekají na „sedmičku“, která přijde na podzim – ale proslychá se, že ani ta nebude nijak revoluční. Leda odstraněním

Když jste jednou bohatí, chcete si to především zabezpečit. K tomu patří hra od kvartálu ke kvartálu, dlouhodobá vize je až ve druhém plánu.

standardního konektoru na sluchátka (je-li to pravda), aby mohlo být tělo přístroje tenčí – a to mnozí zákazníci mohou pokládat spíš za nedostatek.

Zdá se, že se naplňuje chmurná předpověď. Steve Jobs chybí své firmě víc, než se většinou očekávalo. Možná ne jako manažer a vyjednávač, nejspíš ani jako tech-

nický vizionář. Ale téměř určitě jako konečná autorita. Jako chlapík, který bouchl do stolu a ukončil diskuzi. iPhone a iPad začínají čím dál tím víc vypadat jako produkty, které schvaluje nějaká komise, jako kompromisní rozhodnutí lidí, kteří si hlavně kryjí záda.

Samozřejmě tam musí být spousta lidí, kteří to vědí – těžko jim něco nového odhalí názor českého sloupkaře. Jenže vědět je jedna věc a prosadit v zaběhnutém systému druhá. Apple zpomalují organizační mechanismy a zákonitosti lidského chování. Dlouhodobě úspěšné firmě se tohle nejspíš stát musí. K výšinám ji vynesla hazardní odvaha. Co ji teď brzdí, to spadá do sociologie, ne do techniky, designu či marketingu.

Se svými akcionáři jedná Apple opatrně. Nabídl jim zpětný odkup akcií, chlácholí je dividendou. Cení si pozice nejdražší firmy světa. Jobs ale omračoval zákazníky a svět, ne burzu. To byl v jeho případě jen cenný vedlejší efekt. Snadno se to mluví; když jste jednou pohádkově bohatí, především si to chcete zabezpečit. To pak znamená hru od kvartálu ke kvartálu, dlouhodobá perspektiva je až ve druhém plánu. Apple dnes neriskuje. A tím možná riskuje všechno.

Autor je analytikem IT

Glosa

S jídlem roste chuť

Ekonomický růst působí na ministry Sobotkovy vlády jako droga, ztrácí soudnost. Hned při první rozcvičce před sestavením státního rozpočtu na příští rok to vzali pěkně zhurta. Výdaje státu by podle nich proti těm letošním měly vzrůst o sto miliard korun. Samozřejmě je to imaginární číslo a takovým zůstane. První nástřel vždycky míří vysoko. Horší je, že zdrženliví nejsou ani ministr financí a předseda vlády.

Premiér soudí, že když ekonomika roste a zvyšují se státní příjmy, je „nezbytné zvýšení výdajových rámců“. Vicepremiér rovnou oznámil, že hodlá utratit o dvacet miliard korun víc, než plánoval. Samozřejmě, všechny ty peníze mají jít na samé bohubilé účely, hlavně pak vyšší platy. Pro voliče, zvláště státní zaměstnance, by to mělo znít jako rajska hudba. Když se ale podíváme na akce lékařských a školských odborů, tak nebude. Jejich tlak se bude stupňovat, dobře vědí, že před volbami bývají vlády povolné. Předhrozená sousta slupnou a budou chtít víc. S jídlem roste chuť.

Jana Havligerová

Kresba: Milan Kounovský

Volbami se Srbsko vrací do Evropy

■ Většina poslanců, kteří usednou v novém srbském parlamentu, patří k proevropským silám. Volební výsledky ale promluví i o aktivizaci nebezpečných nacionalistických proudů.

Radek Palata

V nedělních předčasných volbách do parlamentu vyjádřili Srbové silnou naději, že je to Evropská unie se svou integrací, kdo zná správnou odpověď na dávné bolesti Evropy. O těch v Srbsku vědí hodně a země jimi ještě ve zcela živé historii velmi trpěla stejně jako její blízké okolí bývalé Jugoslávie.

Premiér Aleksandar Vučić ze Srbské pokrokové strany SNS přistoupil k vyhlášení voleb s dvouletým předstihem, protože chtěl prověřit odhodlání obyvatelstva k závažným reformám. Ty jsou nutné nejen kvůli přístupovým jednáním s EU, která běží od roku 2014, ale také a především kvůli havarijnímu stavu srbského hospodářství, veřejného sektoru i řady velkých státních podniků.

SLOŽITÉ ČTENÍ

Čtení srbské politické scény není jednoduché, ale optimisté odhadují, že ve volbách s téměř 60procentní účastí se zhruba 85 procent zúčastněných voličů vyslovilo pro politická uskupení dávající přednost integraci s EU, z toho téměř polovina pro SNS. Ovšem v přepočtu na mandáty obsadí proevropsky laděné síly úhrnem zhruba tak dvě třetiny křesel. Je totiž třeba přihlídnout ke kořenům, z nichž politická uskupení

od počátků pluralitního systému v devadesátých letech vyrůstala. Z tohoto pohledu není orientace nastupujícího parlamentu již tak zcela jasně čitelná v pojmech Východ – Západ, a to ani co se týče hodnot demokracie či lidských práv, pro unii tak svatých.

U někdejších Miloševićových socialistů bych si jejich prounijní orientaci byl jist, jen pokud z ní poplyne příslib větší blahobytu.

K tomu je třeba připočítat návrat proruských, respektive ortodoxně slovanských nacionalistů ze Srbské radikální strany a připojení obdobné koalice Demokratické strany Srbska s hnutím Dvěře. To vše hovoří o aktivizaci zpátečnických proudů. Přitom jejich kampaň založená na pranýřování dekadentní a materialisticky založené západní Evropy stála na počátku takřka sebezníčovající války v bývalé Jugoslávii během první poloviny devadesátých let.

TVRDÁ ČÍSLO

Jak nebezpečné myšlenky tento typ lidí v Srbsku šíří, o tom výmluvně hovořila třeba esej Ivana Čoloviče v revui Střední Evropa v roce 1998, kterou bych ještě i dnes bral smrtelně vážně. Cituje se tu například z textu, jež v roce 1991 napsal metropolit Amfilohije: „Evropa není proti nám, protože my nejsme Evropa a ani jí být nechceme. (...) Západ se příliš upsal všemu materiálnímu, zbožnění svého díla. Chtivost a malost jsou jeho vírou.“

Co k takovým názorům dodat? Například to, že jako by z oka vypadly tehdejší propagandy KGB, která se vypjatým nacionalismem a odsuzováním materialismu snažila udržet v ru-

kou opratě chřadnoucího sovětského impéria.

Materiální podstatu má však prakticky celý současný svět a zpátečnictví v tomto nacionalistickém smyslu přináší jen strasti a chudobu. O tu nebyla v poválečné historii bývalé

Orientace stran v novém srbském parlamentu není úplně snadno čitelná na tradiční geopolitické ose Východ – Západ, a to ani pokud jde o demokracii.

Jugoslávie nouze a prostý pohled na statistiky ukazuje, že kdo dříve přijal hodnoty demokracie a tržního hospodářství, je na tom dnes mnohem lépe.

PROPADLÍŠTĚ DĚJIN

Slovinsko, které se jugoslávské válce vyhnulo, má dnes HDP na hlavu zhruba dvakrát vyšší než sice prozápadně orientované, ale tehdy válčící Chorvatsko. Zpátečnické Srbsko je na tom ještě zhruba o polovinu hůře než Chorvatsko a duševně rozpolcená Bosna ještě hůře.

Jistěže pouhé členství v Evropské unii není všelék. Chorvaté i po třech letech vědí, jak tvrdě na sobě musí pracovat, a to mají k hraničním zónám blahobytu mnohem blíže než Srbsko nebo Bosna, které jsou teprve na počátku přístupového procesu trvajícího obvykle dekádu. Není tedy divu, když volbami zocelený srbský vůdce Vučić prohlašuje, že hledá partnery nejen v unii, ale i v Rusku nebo Číně. Partnerství a přátelství je jedna věc, evropská rodina věc jiná. A doufejme, že její rozdělení je již dávno pohřbeno v propadlých dějin, snad už i těch srbských.

Autor je publicista

Duel

Nemůžeme řešit situaci, která trvá už tři roky. Ceny uhlí jsou extrémně nízké, země v Evropě končí hlubinnou těžbu, protože se to nevyplácí. To je jeden z klíčových zdrojů problému OKD,

řekl k jednáním s OKD premiér Bohuslav Sobotka

Vláda neustále přesvědčuje veřejnost, že chce minimalizovat negativní dopad případné insolvence. Tento přístup nás proto udivuje a jsme z něj zklamaní,

řekl mediální zástupce vlastníka OKD Roman Pařík

Jak to vidí

Třicet let po Černobylu: Jádro není vinno

Daneš Burket

Výročí černobylské katastrofy ještě více rozvířilo už tak dost vášnivou debatu o jaderné energetice a její budoucnosti. K tomu je třeba říci, že vinit z havárie v Černobylu jádro má asi stejný význam jako vinit vodu za záplavy nebo letadlo za leteckou katastrofu. Technologie je nástroj. A nástroj je, alespoň v kontextu mírového využití, striktně neutrální. Chyby dělají vždy lidé. Pokud zůstaneme u průměru s letadlem, nemusí jít hned o pilota či pracovníka letového provozu; chyby se může dopustit personál letiště, inspektor kvality, dodavatel navigačních přístrojů, dělník v továrně nebo už konstruktér, který špatně navrhne tloušťku opláštění křidel. Proto když spadne letadlo, neslyšíme nikdy volání, že „létání je špatné, může se stát katastrofa, proto jej pojďme radši zakázat“. Hledají se konkrétní důvody selhání a navrhuje se opatření, která by jim mohla do budoucna zabránit. Proč nelze stejně racionálně přistupovat k debatě o jaderné energii, je mi záhadou. Ano, jádro je opravdu riziková technologie v tom smyslu, že vyžaduje bdělý dohled, respekt a práci inteligentních lidí. Jenže totéž lze dnes říci v podstatě i o kterémkoli jiném průmyslovém odvětví. A koneckonců třeba také o obyčejných zápalkách.

Autor je prezidentem České nukleární společnosti

Pište nám

Vážení čtenáři, zajímá nás, co si myslíte.

Své názory a polemiky zasílejte na nazory@e15.cz. Nebo s námi diskutujte na našem webu (www.e15.cz), na Facebooku (www.facebook.com/denike15) či na Twitteru (@E15news).

Tyhle domky, to je bomba

■ Laos se stal nejvíc bombardovanou zemí v dějinách. Američané na něj kdysi svrhli víc než dva miliony tun výbušnin. Z toho třetina, to je přes 80 milionů bomb či raket, nevybuchla. Chudý stát ale s prokletým dědictvím naložil originálně: z bomb tam dnes staví domy a ohrady a vyrábí z nich květináče, lžice nebo ozdoby na stromy.

Tomáš Stingl

„Co blázníte, vždyť jsou tady lidi!“ vykřikne dobrý voják Švejk, když na jeho tábor začne pálit nepřátelská armáda. Potměšile moudrá věta. Něco podobného si museli říkat vesničané ve východním Laosu v letech 1967 až 1973. Na hlavu zemědělců v odlehlém východoasijském státě, kteří mnohdy ani pořádně netušili, co se děje

v nejbližším městě, dopadly při americkém bombardování za vietnamské války neuvěřitelné dva miliony tun výbušnin.

Čtvrtina plochy Laosu zůstává nevybuchlou municí zamořena až do současnosti. Od skončení války zabila víc než 12 tisíc lidí. Zhruba polovina obětí jsou zvědavé děti, pro které je zaprášená krabíčka nebo „kovový míček“ nalezený někde na

poli pořád ještě těžko odolatelným tajemstvím. Laoské úřady vedou rozsáhlou osvětovou kampaň, přesto při explozích zapomenuté munice umírá ještě stále na 50 lidí ročně. Další stovky přijdou o nohy nebo ruce.

KVĚTINÁČ Z GRANÁTOMETU

Pro systematické řešení neúnosné situace vznikla v roce 1996 v Laosu vládní organizace UXO. Ta dnes zaměstnává víc než tisíc specialistů. Jen během loňského roku zneškodnila přes 75 tisíc kusů nevybuchlé munice.

Řadoví Laosané ovšem zároveň začali s válečným haraburdím nakládat s takovou hravou tvořivostí a šikovností, že se z toho musí srdce všech pacifistů a idealistů na světě tetelit blahem. Chudý Laos má mimo jiné

málo nerostných surovin, a tak vesničané začali kov z vykuchaných pláští bomb nebo vraků sestřelených letadel recyklovat. „Bomby byly všude. Tak jsme se rozhodli vytěžit maximum z toho, co máme,“ vysvětlil to jednoduše deník The Guardian laoský řemeslník La lok Phengparkdee. Ten například vyrábí ve vesnici Ban Napia z nalezených bomb lžice.

Laosané jsou při využití „bombastických“ výrobků napadití a mnohdy ani nemusejí plášť vykuchané pumy nijak dál upravovat. Z řady bomb postavených vedle sebe dělají ploty. Dobré využití je pro typické domky na kuřích nožkách. Zatímco jinde v Asii mívají sloupky ze dřeva (zdvižená podlaha domek chrání proti vodě

Hrozí výbušniny turistům?

Laos se středověkými kláštery a buddhistickými jeskyněmi bývá už často v jízdním itineráři cestovatelů. Nevybuchlá munice je bohužel i pro ně reálným rizikem. Dobrou zprávou je, že největší atrakci Laosu a zároveň jedno z kdysi nejvíce bombardovaných míst – slavnou Planinu džbánů – pyrotechnici vyčistili již v roce 2004. Nádherné chrámové město Luang Prabang je zase relativně daleko od nejrizikovějších oblastí. Přesto musí být v celém Laosu cestovatel opatrný a nikde by neměl chodit mimo používané cesty.

a zvířatům), v Laosu často vidíte stát dům doslova na bombách. Z torza projektilů tu dělají i vybavení. Květináče, stolky, židličky, rošty pro ohniště, mlýnky na rýži.

UVÁZALA KOZU... U BOMBY

Někdy v sobě užití bývalé munice – těžko říct, nakolik záměrné – skrývá nemalou ironii, za níž by se nemusel stydět ani již zmíněný Švejk. Skoro jako by si Laosané z hlouposti všech militantů statečně utahovali. U hnoje na dvorku třeba žerou prasata z bomby předělané na korytko. Na břehu řeky se u vody spokojeně rozvaluje líný sedlák, který využil leteckou pumu jako lehátko. Během svátků ozdobi vesničané stromky barvitě pomalovanými střelami z minometu. K bombám zapuštěným do země přivazují zvířata, takže laoská variace lidovky „uvázala kozu u trdla“ by musela mít lehce vojenský text.

OBAMA POLETÍ DO LAOSU JAKO PRVNÍ AMERICKÝ PREZIDENT

Zkrátka když už nemůžeš trudnou realitu změnit, ber ji alespoň s humorem. Riziko, které pro Laosany pořád znamená každý další krok na poli, ale dusí celou zemi, která sama nemá peníze, aby nekonečné čistící operace ufinancovala. Například v kategorii leteckých bomb a nášlapných min je i 40 let po skončení války zneškodněno teprve jen necelé procento veškerých výbušnin. „Mnoho nevybuchlé munice v Laosu zůstává, což je blok

pro hospodářský a sociální rozvoj země,“ uvedl nedávno japonský premiér Šinzó Abe, když oznámil přidělení nového grantu 11 milionů dolarů určených na další práci pyrotechniků. Právě Japonsko patří k důležitým dárcům na program vyčištění Laosu.

Letos by ale měl být přelomový rok, co se týče angažovanosti Spojených států. Ty nesou za někdejší devastaci Laosu hlavní odpovědnost, ale dlouho se k ní stavěly liknavě. I proto, že protiprávní bombardování Laosu bylo za vietnamské války i dlouho po ní před západní veřejností tajeno. Od devadesátých let se Američané na odčinění válečných škod přece jen výrazněji podílejí, podle kritiků ale ne dost rozsáhle. Zatímco na nálety za války dávaly USA dva miliony dolarů denně, na odstranění

munice zaplatí od devadesátých let v průměru pouze 4,2 milionu dolarů za celý rok.

Letos ale americký Kongres schválil další výraznější pomoc ve výši 19,5 milionu dolarů. „Máme morální odpovědnost vyřešit tento problém, protože jsme ho vytvořili,“ uvedl poradce Demokratické strany pro zahraniční politiku a jeden z hlavních zastánců navýšení pomoci Tim Rieser. A historický moment má přijít v listopadu. Barack Obama ohlásil, že jako první americký prezident od skončení vietnamské války osobně navštíví Laos. Bude to jedna z posledních zemí, kam poletí před koncem svého funkčního období. Pro světem trochu zapomenutý státeczek Laos a jeho trápení je to důležité gesto.

▼ VYČIŠTĚNO.

Pyrotechnici zničili od vzniku organizace UXO Lao mimo jiné přes půl milionu „bombies“ a 6,5 tisíce min.

► LEHÁRO. Co už jim zbývá, usměvaví Laosané berou pekelné dědictví s nadhledem.

▼ KORYTKO. Skoro ironický úděl pro bývalé letecké pumy je žlábek na krmení pro prasata.

Foto profilmedia.cz 5x

Nejzákeřnější jsou malé „bombies“

Po řadové Laosany, kteří neměli s konfliktem v sousedním Vietnamu nic společného, se stala prokletím legendární Ho Či Minova stezka. To byla síť tajných zásobovacích cest v džungli, po níž posílal Severní Vietnam zbraně, munici a zásoby partyzánům v Jižním Vietnamu. Velká část stezky vedla bohužel právě přes pohraniční oblasti Laosu. A americká armáda, která chtěla zásobovací tepnu přetrhnout, zasypala celý region nekonečným kobercovým bombardováním. Několikrát Američané i Vietnamci vtrhli do Laosu i při pozemních operacích.

Po všem běsnění zbylo na laoském území ono obrovské množství výbušnin, které zemi trápí dodnes. Zhruba 30 procent munice při bombardování nevybuchlo. Jde nejen o letecké bomby a rakety, ale hlavně o nejzákeřnější malé bombičky zvané „bombies“. Jediná velká kazetová bomba obsahovala až stovky těchto malých dcerušek o velikosti tenisáku. Ty po dopadu hned nevybuchnou, ale rozptýlí se plošně do všech stran. Pak fungují v podstatě jako miny. A těchto „bombies“ dopadlo na Laos závrtných 266 milionů kusů. Nebezpečím jsou na prvním místě pro děti.

Minirecenze

BLU-RAY

Dvanáct rozhněvaných mužů

(Vydavatel: Magic Box)

Jeden z nejdůležitějších filmů všech dob u nás vychází konečně i na Blu-rayi. Přitom si v morálním dramatu Dvanáct rozhněvaných mužů jednu z hlavních rolí zahrál Jiří Voskovec, který ve snímku má významnou promluvu o migraci. Možná tak lze načasování vydání snímku považovat za šťastné a snad se humanistické poselství filmu Sidneyho Lumeta dostane k širšímu publiku než k hrstce filmových fandů. Na disku nejsou žádné bonusy, což u starších filmů bývá smutným pravidlem. A tak duši pohladí alespoň velmi pěkné menu s motivem vah.

Repro e15

Legendsy zločinu

(Vydavatel: Magic Box)

Parádní snímek s famózním dvojvýkonem Toma Hardyho dostává druhou šanci vejít do povědomí filmových fanoušků. V kiněch se to Legendám zločinu podařilo jen zčásti, což však není dáno kvalitou filmu jako spíše extrémní konkurencí. Blu-ray je pro takovýto film ideální nosič v tuzemské distribuční realitě. Bonusová výbava sice není nejbohatší. Film o filmu však potěší. Nejen fandý filmu, ale především fanoušky vynikajícího britského herce. Ten se navíc konečně probojovává k zasloužené pozici jedné z největších hvězd světového filmu.

Repro e15

Stanislav Šulc

Tipy

E15

ČT art • 22.20

ROMEO A JULIE

Romantické drama
It./VB (1968).

Nejslavnější filmová verze nejslavnějšího milostného příběhu všech dob. Oceněná dvěma Oscary za kameru a za kostýmy. Režie Franco Zeffirelli.

Palác Akropolis • 19.30

HURRA TORPEDO

Na koncertech norské kapely ožívají „hudební nástroje“, které každý najde doma v kuchyni a koupelně. Do Paláce Akropolis se vrací už po několikáté a dosud vždy jej zcela vyprodala.

Foto Zdeněk Velen

NA ZKOUŠCE. Hlavní roli si zahraje Barbra Vyskočilová pod vedením Šimona Dominika.

Tom Stoppard nakrátko v Praze

■ Pouze na tři večery se Praze představí poslední hra britského dramatika a oscarového scenáristy s českými kořeny Toma Stopparda.

Iva Přivřelová

Tragikomedie Obtížný problém o mladé vědkyni zkoumající povahu dobra se ukáže zítra, v sobotu a v úterý 3. 5. v pražském Divadle v Celetné. Její režie se ujal Šimon Dominik, nový šéf činohry libereckého Divadla F. X. Šaldy a umělecký ředitel Divadla NaHraně, souboru založeného v roce 2009 v Praze čerstvými absolventy DAMU.

„Z praktických důvodů jsme zvolili nejen limitovaný počet představení, ale i podobu scé-

nické skici. Regulérně nastudovat a reprízovat podobně náročný titul si jako malé a nezávislé divadlo nemůžeme dovolit. Na to nám chybí zázemí. Ale třeba ta naše představení ponouknou nějaké kamenné divadlo k uvedení Obtížného problému v běžném režimu,“ vysvětluje režisér, Stoppardův fanoušek, který už přeložil tři a inscenoval čtyři jeho hry. Novinka v Celetné zazní v překladu Jitky Sloupové.

„Jedna z krucióálních otázek současné filozofie, dotýkající se hranice lidského poznání, činí z Obtížného problému opravdový oříšek. Tom Stoppard ovšem i z této – jen zdánlivě odtažitě – materie dokáže

stvořit živou a napínavou hru, která problematiku nastiňuje s výrazným emocionálním nábojem,“ popisuje tragikomedii Dominik.

Obtížný problém měl světovou premiéru loni v lednu v britském Národním divadle, v dubnu 2015 představení v režii Nicholase Hytnera viděli i diváci v pražském kině Aero v rámci přenosů NT Live. Stoppard se s hrou o několika hranicích lidského bádání po devítileté odluce vrátil k psaní pro divadlo. Premiérové uvedení v zemi jeho narození zaštitila britská velvyslankyně Jan Thompsonová.

Obtížný problém

Autor: Tom Stoppard
Překlad: Jitka Sloupová

Režie: Šimon Dominik

Hrají: Barbra Vyskočilová, Eliška Jansová, Marie Jansová, Barbara Lukešová, Karolína Šlesingerová, Hanuš Bor, Ondřej Novák, Václav Rašilov, Zdeněk Velen

Česká premiéra: V limitovaném počtu tři představení 29. 4., 30. 4. a 3. 5. v 19.30 v Divadle v Celetné

Představení
v režii Nicholase
Hytnera
viděli i diváci v pražském
kině Aero v rámci
přenosů
NT Live.

Sága se konečně ukazuje ve všech barvách

■ Nakladatelství BB art pokračuje ve vydávání nejvýraznější komiksové ságy současnosti. Ve druhém svazku se svět Briana K. Vaughana a Fiony Staplesové dále rozšiřuje.

Stanislav Šulc

Podíváte-li se na seznamy vítězů prestižní komiksové Eisner Awards z posledních let, k těm nejčastějším bude patřit komiksová série Sága. Tu od března 2012 spolu tvoří superhvězdný komiksový tým Brian K. Vaughana a Fiony Staplesové a v češtině nyní vychází druhý svazek nabízející dalších šest kapitol. Také čeští čtenáři tak mohou naplno docenit bohatost světa, který tvůrci v Sáře zachycují.

Komplexnost a košatost se projevují všude, ale především v příběhu, což u podobných děl nebývá zvykem. Hlavními postavami jsou milenci Alana a Marko, kteří jako vesmírné verze Julie a Romea pocházejí ze znesvářených světů. Jejich rasy jsou dokonce v mnohaleté válce, proto po nich a jejich

dceři Hazel jde téměř každý ve vesmíru. Štvančí přesto neztrácejí naději a věří v to, že právě jejich láska může ukončit vleklou se konflikt

Takový vyprávěcí rámec povoluje tvůrcům posílat hrdiny na nejroztodivnější planety, nechávat je setkávat se s mnoha přáteli i nepřáteli, kouzlit jednoho superpádoucha za druhým. V tom je Sága takřka dokonalou ukázkou, čeho může současný komiks dosáhnout a zároveň se nevzdávat hlavní dějové linky (což se u mnoha jiných komiksů často děje)

Tvůrci pak také ignorují současné snahy oslovit co nejširší publikum. Ačkoli jde o příběh pro všechny, Vaughan a Staplesová do něj přidávají pornografické vsuvky. Někdy samoučelné, jindy související s hlavním dějem (podstatou je zakázaná láska, která měla fyzické naplnění). Jinak ale komiks nabízí vše potřebné, aby splňoval označení za „vesmírnou operu“. Je emotivní, plný náhlých a nečekaných zvratů, zároveň také kontemplativní a podnětný. Pokud je vám alespoň 14 let, neměli byste Ságu minout. Do velké míry odhaluje příběhy, které 21. století zanechává budoucnosti. Pokud nějaká bude existovat.

Repro: e15

**Brian K. Vaughan,
Fiona Staplesová:
Sága 2**

Nakladatelství:
BB art, 2016
Překlad:
Richard Podaný
Hodnocení: 80 %

JEN V AKTUÁLNÍM VYDÁNÍ LIDÉ A ZEMĚ SE DOZVÍTE:

**PRÁVĚ
V PRODEJI**

VÁLKA V SÝRII NA VLASTNÍ KŮŽI!

Foto dne

Foto: Reuters

V CENTRU DĚNÍ.
Je tradičním místem korunovací, svateb a také místem posledního odpočinku anglických panovníků. Také proto se Westminsterské opatství, převážně gotický chrám anglikánské církve v Londýně, těší mimořádné péči památkářů. Hasič na snímku zajišťuje pravidelnou bezpečnostní prohlídku mohutné katedrály.

Šašek provokuje

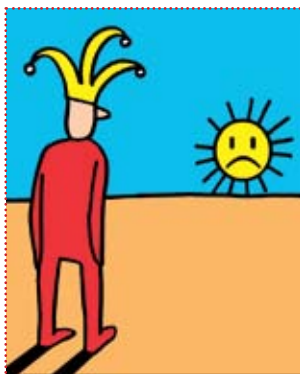
Kuřáci to projeli

Jak šašek slíbil, předkládá druhý díl svého pozorování lobbingu v České republice alias Czechii. Po minule vyhlášeném vítězi (cyklistě) představuje jasněho poraženého. Jsou jím kuřáci.

Kuřácká lobby to kdysi dávno vzdala a vytvořila prostor pro mnohdy absurdní pokusy protikuřácké lobby (k highlightům nesmyslnosti patří heslo: kouření způsobuje slepotu, tedy totéž, co kdysi působila masturbace). Podívejme se, co vše kuřácká lobby ztratila: reklamy na cigarety jsou zakázané.

Kouření téměř kdekoli je zakázané, popřípadě povolené jen podivnou samolepkou. Kouřit v autě, kde jedou vaši (či cizí) potomci, je zakázané. Kouřit už nemohou ani celebrity, protože by daly špatný příklad mladým. A úžasné filmové scény, v nichž si někdo velmi esteticky zapálí, a dá tím cokoli jasně najevo, jsou už také passé. Nutno dodat bohužel.

Přitom by se s kuřáctvím dalo pracovat. Například sblíží lidi, což se dnes daří máločemu. Každý zná partičky lidí postávající u po-

...někdo ty nepříjemné věci říkat musí

pelničku, diskutující, řešící problémy. Co se nevyřeší na cigáru, pravděpodobně se už nevyřeší.

K dalším argumentům, který kuřácká lobby trestuhodně zanedbala, patří kultura. Kouření je stovky let součástí naší kultury, kterou si teď všichni tak vehementně chtějí hýčkat. A co je významnější součástí naší kultury než jít ve dvě ve tři odpoledne do knajpy, dát si deset patnáct bíráčů a vykouřit u toho krabku dvě startek bez filtru? Co do počtu podobně jednajících lidí za poslední století je

to rozhodně mnohem častější chování než třeba chození do divadla či na operu. A jistě by se našla řada dalších argumentů pro kouření včetně faktu, že zklidňuje plíce.

Otázka tedy je, proč to kuřácká lobby vzdala. Lepší varianta je racionální kapitulace. Protikuřácké kampaně jsou brutální a dokonale cílí na současná klišé (kult těla, zdraví, rakovina). Trapnější možností je spoléhání na dokonalý produkt, jehož popularita v čase neroste, ale ani neklesá. Takový přístup totiž není hoden žádné lobby!